

© 2006 Ernst & Young
All Rights Reserved.
Ernst & Young is a
registered trademark.

Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu

ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

Not: Bu doküman 30 Ekim 2006 tarihinde yürürlükte olan mevzuat çerçevesinde genel bilgi vermek amacıyla ERNST & YOUNG tarafından hazırlanmıştır. İzin almaksızın çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

5520 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NDA ÖRTÜLÜ SERMAYE MÜESSESESİ

1. Konu ile İlgili Düzenlemeler

Vergi uygulamaları bakımından, şirketlerin ortaklarından yaptıkları borçlanmalardan belli koşulları taşıyanlar örtülü sermaye sayılmakta ve bunlar için ödenen veya hesaplanan faizler kurum kazancının tespiti sırasında indirilememektedir. Bu düzenlemenin altında kurumun ilişkili olduğu gerçek ve tüzel kişiler tarafından kuruma gerçekte bir sermaye olarak konulan ve bu sebeple de sadece kurumun kar veya zararına ortak olmayı sağlayan paraların borç olarak değerlendirilerek karşılığında faiz ödenmesi ve bu yolla kurum kazancının bir kısmının vergi ödenmeksizin kurum dışına çıkarılmasının önlenmesi yatmaktadır.

5520 sayılı yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 12. maddesi ile örtülü sermaye müessesesi eski Kanun'un 16. maddesinde yer alan şekliyle çok farklı ve ayrıntılı olarak, uluslararası uygulamalar ve genel kabul görmüş ilkeler dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir.

2. Sıkça Sorulan Sorular

1) Düzenlemeler kimleri ilgilendiriyor?

Örtülü sermaye müessesine ilişkin düzenlemeler, sektör ayrımı gözetmeksizin ticaretin doğası gereği ortak ve ortakla ilişkili kişilerle ticari ilişkilerde bulunan, ödünç para alıp veren tüm kurumları ilgilendiriyor.

2) Düzenleme ne zamandan itibaren geçerli?

Örtülü sermaye müessesine ilişkin hükümler borçlanmalar önceki dönemlerde yapılmış olsa dahi 01.01.2006 tarihinden sonraya sarkan borçlanma işlemlerine de uygulanmak üzere 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli.

Buna göre, 01.01.2006 tarihinden önce yapılan borçlanmalardan, bu tarihten sonraya sarkan bakiyelerin de kurumun 01.01.2006 tarihindeki özsermayesi ile karşılaştırılması gerekiyor.

3) Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu ile örtülü sermaye uygulamasında neler değişti?

- Örtülü sermaye uygulamasında borç/özsermaye oranı, ortakla ilişkili kişi ve özsermaye tanımlarına açıklık getirildi.

- Örtülü sermaye kapsamına girmeyecek borçlanmalar açıkça belirtildi.

- Örtülü sermaye kapsamındaki borçlanmaların etkilerinin, borç veren ilişkili şirket nezdinde de düzeltileceği belirtildi.

- Kur farkı giderleri konusu açıklığa kavuşturuldu.

4) Kimler "Ortakla İlişkili Kişi" sayılır?

İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisselerin edinilmesi ve borç verilen kurumla sadece bu hisse senetlerinin alınması nedeniyle ortaklık bağının kurulmasını önlemek amacıyla en az %10 oranında ortaklık payı ölçütü getirildi. Bu şekilde, finansal enstrümanların ekonomik gereklerle alım-satımına ve finans piyasasının gelişimine olumsuz etki yapabilecek subjektif değerlendirmeler ortadan kaldırıldı.

Buna göre, ortağın doğrudan veya dolaylı olarak en az %10 oranında ortağı olduğu veya en az bu oranda oy veya kar payı hakkına sahip olduğu bir kurum ya da doğrudan veya dolaylı olarak ortağın veya ortakla ilişkili bu kurumun sermayesinin, oy veya kar payı hakkına sahip hisselerinin en az %10'unu elinde bulunduran bir gerçek kişi veya kurum ortakla ilişkili kişi sayıldı.

"Gerçek kişi" terimi Gelir Vergisi Kanunu uygulamasında gerçek kişi olarak kabul edilip vergiye tabi tutulan şahıslar ile şahıs şirketleri ve adi ortaklıkları kapsıyor.

Örnek1: (X) A.Ş. 100.000 YTL, (Y) A.Ş. ise 250.000 YTL sermayeli olup ortaklık yapıları aşağıdaki gibidir.

(X) A.Ş.	
Ortağın Adı	Payı (%)
Ahmet	9
Mehmet	20
Yavuz	1
Fatma	59
(Y) A.Ş.	11
Toplam	100

(Y) A.Ş.	
Ortağın Adı	Payı (%)
Nazlı	70
Ayşe	8
Ömer	5
Yavuz	6
Zeynep	11
Toplam	100

(Y) A.Ş.'nin ortaklarının (X) A.Ş.'ye borç vermeleri halinde, yapılan borçlanmaların incelenmesinde öncelikle bu şahısların ortakla ilişkili kişiler olup olmadıklarının araştırılması gerekiyor. Buna göre;

- Yavuz hem (X) A.Ş. hem de (Y) A.Ş.'nin ortağı. Dolayısıyla ortakla ilişkili kişi olarak değil doğrudan ortak olarak dikkate alınmalı.
- Nazlı ve Zeynep (Y) A.Ş.'nin sermayesinin en az %10'unu elinde bulundurduklarından bu kişilerden yapılan borçlanmalar örtülü sermayeye konu edilmeli.
- Ayşe ve Ömer (Y) A.Ş.'nin sermayesinin sırasıyla %8 ve %5'ini ellerinde bulundurduklarından bu kişilerden yapılan borçlanmalar örtülü sermaye kapsamında değerlendirilmemelidir.

Örnek2: Yukarıdaki örnekte yer alan (X) A.Ş.'nin sermaye yapısı korunurken (100.000 YTL), (Z) A.Ş. ise

300.000 YTL sermayeli olup ortaklık yapıları aşağıdaki gibidir.

(X) A.Ş.	
Ortağın Adı	Payı (%)
Ahmet	9
Mehmet	20
Yavuz	1
Fatma	59
(Y) A.Ş.	11
Toplam	100

(Z) A.Ş.	
Ortağın Adı	Payı (%)
Ahmet	80
Dursun	11
Salih	3
Hasan	5
Fatma	1
Toplam	100

(Z) A.Ş.'nin ortakları tarafından (X) A.Ş.'ye borç verilmesi durumunda; (Z) A.Ş. (X) A.Ş. için ortakla ilişkili kişidir. Çünkü Ahmet hem (X) A.Ş.'nin hem de (Z) A.Ş.'nin ortağı ve (Z) A.Ş.'deki payı %10'un üzerinde. Dolayısıyla (Z) A.Ş. ortakla ilişkili kurum durumunda bulunduğundan bu şirketten yapılan borçlanmalar örtülü sermaye kapsamında değerlendirilmeli.

5) Örtülü sermaye hükümleri açısından kurum ortağının ortaklık payı için belirlenen asgari oran var mı?

Düzenlemede, kurumun ortakları açısından belirlenen asgari ortaklık payı bulunmuyor. Bu nedenle, ortağın oy veya kar payı oranı ne olursa olsun, söz konusu ortaktan yapılan borçlanmaların örtülü sermaye hükümleri kapsamında değerlendirilmesi gerekiyor.

6) Kurumların iştiraklerinden

yaptıkları borçlanmalar örtülü sermaye kapsamında mı?

Ortakla ilişkili kişi tanımının yapıldığı 3. fıkranın a) bendinde iştiraklere yer verilmemiş olmakla birlikte Kanun Koyucu örtülü sermaye sayılmayan halleri düzenleyen 6. fıkranın b) bendi ile kurumların iştiraklerinin, banka veya finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin ederek aynı şartlarla kısmen veya tamamen kullandıkları borçlanmaları örtülü sermaye dışında tutmuştur.

Buna göre, Kanun'da açıkça tanımlanmamış olmasına rağmen, kurumların iştiraklerinden yapılan borçlanmalardan 6/b bendi dışında kalanların örtülü sermaye hükümleri açısından değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Oysa örtülü sermaye müessesesi, kurumun ilişkili olduğu gerçek ve tüzel kişiler tarafından kuruma gerçekte bir sermaye olarak konulan ve bu sebeple de sadece kurumun kar veya zararına ortak olmayı sağlayan paraların borç olarak değerlendirilerek karşılığında faiz ödenmesi ve bu yolla kurum kazancının bir kısmının vergi ödenmeksizin kurum dışına çıkarılmasının önlenmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle, kuruma sermaye koyma yetkisini haiz olmayan iştiraklerin kuramsal olarak ortakla ilişkili kişi tanımına girmemesi gerekmektedir.

Ancak bu konuda farklı yorum ve değerlendirmeler de yapılabilecektir. Maliye Bakanlığı'nın bu konuda net bir açıklama yapması gerekiyor.

7) Kurumların ortaklarının kan veya şahri hisuslarından yaptıkları borçlanmalar örtülü sermaye kapsamında mı?

Kurum ortaklarının eşleri, üstsoy ve altsoy ile yansoy ve kayın hisusları

örtülü sermaye müessesesi açısından ortakla ilişkili kişi sayılmadığından, bu kişilerden yapılan borçlanmalar örtülü sermaye kapsamında değerlendirilmemesi gerekiyor.

8) Örtülü sermaye sayılacak borç tutarı nedir?

Hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun özsermayesinin 3 katını aşan borçlanmalar örtülü sermaye sayılır.

Sadece ilişkili şirketlere finansman temin eden kredi şirketlerinden yapılan borçlanmalar hariç olmak üzere, ortak veya ortakla ilişkili sayılan ve ana faaliyet konusuna uygun olarak faaliyette bulunan banka ve benzeri finans kurumlarından yapılan borçlanmalar %50 oranında dikkate alınır.

Borç tutarı belirtilen oranları aşmazsa örtülü sermaye sayılmaz. Aşması durumunda ise aşan süre zarfında ve aştığı tutarla sınırlı olmak üzere örtülü sermaye sayılır.

Bir borcun örtülü sermaye sayılıp sayılmayacağı alındığı tarihte mükellefçe bilinebilir olmalıdır. Dolayısıyla, borç/özsermaye kıyaslamasında borcun alındığı tarihteki anapara tutarının esas alınması, bu borca ait faiz, kur farkı gibi fer'ilerin dikkate alınmaması gerektiği kanaatindeyiz.

9) Aynı ortak veya ortakla ilişkili kişiden hem borçlanma hem de bu kişilere borç verme durumu varsa, borçta netleştirme yapmak mümkün mü?

Örtülü sermaye hükümleri açısından borç tutarlarının alacaklardan netleştirilmesi mümkün olmadığı görülmektedir. Ancak Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde mahsubu mümkün olan borçların

durumunun ayrıca değerlendirilmesi gerekiyor.

10) Özsermaye tutarı nedir?

Kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki özkaynaklarının toplamıdır. Buna göre, Vergi Usul Kanunu'nun değerlendirme hükümlerine uygun olarak tespit edilmiş özsermayenin dikkate alınması gerektiği kanaatindeyiz. Başka bir ifade ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun olmayan değerlendirme ve karşılıkların etkisinin bertaraf edilmesi sonucu bulunan özsermaye hesaplama esas alınması gerektiği düşüncesindeyiz.

Öte yandan, yeni kurulan şirketlerde dönem başı özsermaye tutarı olarak kuruluş sermayesinin dikkate alınması gerekiyor. Bu nedenle, kuruluş sermayesinin tutarının belirlenmesinde örtülü sermaye müessesesi ile ilgili hükümlerin göz önüne alınması yerinde olacaktır.

11) Hesap dönemi içerisinde özsermaye tutarında meydana gelen değişiklikler ne şekilde dikkate alınır?

Örtülü sermaye hesabında, kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki özsermayesi esas alınır. Bu nedenle, hesap dönemi içerisinde özsermaye tutarında meydana gelen artış veya azalışların hesaplama etkisi bulunmamaktadır. Söz konusu değişiklikler ancak takip eden hesap dönemi içerisinde yapılacak hesaplamalarda dikkate alınır.

12) Hesap dönemi başındaki özsermaye tutarının negatif olması durumunda hesaplama nasıl yapılır?

Kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki

özsermayesinin negatif olması durumunda ortak veya ortakla ilişkili kişilerden yapılan borçlanmaların tamamının örtülü sermaye olarak dikkate alınması gerekir.

13) Örtülü sermaye kapsamına girmeyen borçlanmalar hangileridir?

a) Ortakların veya ortaklarla ilişkili kişilerin sağladığı gayrinakdi teminatlar karşılığında üçüncü kişilerden yapılan borçlanmalar,

b) Kurumun iştiraklerinin, ortaklarının veya ortaklarla ilişkili kişilerin banka ve finans kurumlarından ya da sermaye piyasalarından temin ederek aynı şartlarla kısmen veya tamamen kullandığı borçlanmalar,

c) 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre faaliyette bulunan bankalar tarafından yapılan borçlanmalar,

d) 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu kapsamında finansal kiralama şirketleri, 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında faaliyet gösteren finansman ve faktoring şirketleri ile ipotek finansman kuruluşlarının bu faaliyetleri ile ilgili olarak ortak veya ortakla ilişkili kişi sayılan bankalardan yaptıkları borçlanmalar.

14) "Aynı Şartlarla Kısmen veya Tamamen Kullandırma" ifadesinden ne anlaşılmalı?

Kredi sözleşmesinin içerdiği vade, faiz oranı ve benzeri kullandırma şartlarında herhangi bir değişiklik yapılmadan kullandırılan krediler anlaşılmalı. Bu şartları haiz olmak şartı ile grup şirketlerine kredi temin etmek için kredibilitesi olan grup şirketinin kredi temin ederek ihtiyacı olan diğer grup şirketlerine kısmen veya tamamen aktarabilmesi mümkün kılınır.

Ancak bu tipteki borçlanmalara transfer fiyatlandırması işlemleri açısından herhangi bir istisna getirilmediğinden, söz konusu hükümler açısından normal koşullarda değerlendirilmesi gerekiyor.

15) Örtülü sermaye uygulamasının sonuçları nelerdir?

a) Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faiz, kur farkları ve benzeri giderler kurum kazancının tespitinde gider olarak kabul edilmez.

b) Örtülü sermaye üzerinden kur farkı hariç, faiz ve benzeri ödemeler veya hesaplanan tutarlar, tam mükellef kurumlar dışında kalanlar açısından, örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibariyle dağıtılmış kar payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar sayılır. Tam mükellef kurumlar nezdinde yapılacak düzeltme işlemleri ise örtülü sermayeye ilişkin kur farklarını da kapsayacak şekilde gerçekleştirilir.

16) Örtülü sermaye açısından borcun kullanım süresinin bir önemi var mı?

Yeni düzenleme ile birlikte, borcun işletmede devamlı veya uzun süreli kullanım şartı kaldırıldı. Borcun hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun özsermayesinin 3 katını aşan kısmı örtülü sermaye kabul edildi. Bu anlamda bir gün kullanılan bir borç bile diğer şartların da varlığı halinde örtülü sermaye sayıldı.

Bu nedenle, ortak veya ortakla ilişkili şirketlerden yapılan borçlanmaların devamlı surette izlenmesi ve bu limiti aşan kısma isabet eden faiz, kur farkı ve benzeri giderlerin geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere kurum kazancının tespitinde indirim kalemi olarak dikkate alınmaması gerekiyor.

17) Birden fazla ortak veya ortakla ilişkili kişiden borçlanmaların varlığı halinde örtülü sermaye oranları nasıl hesaplanır?

Örtülü sermaye hesabına ilişkin oranlar borç veren ortaklar ve ortaklarla ilişkili kişiler için topluca dikkate alınır. Diğer bir ifade ile, bu kişilerden yapılan toplam borçlanmaların kurumun özsermayesinin 3 katını aşan kısmı diğer şartların da gerçekleşmesi halinde örtülü sermaye sayılır.

Örnek:

Ortak (A)'nin borç verdiği tutar100
Ortak (B)'nin borç verdiği tutar.....200
Ortakla ilişkili (C) Bankası'nın borç verdiği tutar400

ve kurumun özsermayesinin 150 birim olduğu varsayıldığında, örtülü sermaye sayılacak tutar aşağıdaki gibi hesaplanır.

- Kurum özsermayesinin 3 katı $(150 \times 3) = 450$ olarak hesaplanır.
- Ortakla ilişkili kişi olan (C)'nin banka olması nedeniyle verdiği borç tutarının %50'si olan $(400/2) = 200$ birim dikkate alınır.
- Toplam borç $(100 + 200 + 200) = 500$ olarak hesaplanır.
- Bu durumda örtülü sermaye sayılacak borç tutarı $(500-450) = 50$ olarak hesaplanır.

18) Sadece ilişkili şirketlere finansman temininde bulunan kredi şirketlerinden yapılan borçlanmalarda örtülü sermaye oranı nasıl hesaplanır?

Bu şirketlerden yapılan borçlanmalar için genel kurallar çerçevesinde işlem yapılır. Başka bir ifade ile söz konusu şirketlerden yapılan borçlanmaların kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki özsermayesinin 3 katını aşan kısmı

örtülü sermaye olarak değerlendirilir.

Burada dikkat edilmesi gerek husus, şirketlerin ana sözleşmelerinde faaliyetleri çerçevesinde üçüncü kişi ve kurumlara finansman temin etme konusunda herhangi bir sınırlama olmamasının bir önemi bulunmadığı; borçlanma tarihi itibariyle faaliyetlerinin bu kapsamda gerçekleşmesi gerektiğidir.

19) Gayri nakdi teminatlar nelerdir?

Nakit verilen teminatlar dışında kalan veya borcun ödenmesini taahhüt eden kişilerin bu taahhütlerini kararlaştırılan koşullara uygun olarak yerine getireceklerini temin etmek üzere bankaya garanti vermesi şeklinde gerçekleşen teminatlardır.

20) Nakit teminat karşılığı kullanılan krediler örtülü sermaye hükümleri açısından ne şekilde değerlendirilmelidir?

Kurum ortaklarının veya ortaklarla ilişkili kişilerin nakdi teminatlar karşılığında üçüncü kişilerden sağladıkları krediler kötüye kullanımı engellemek amacıyla, örtülü sermaye hesabında dikkate alınır.

Buna göre, bu şekilde gerçekleşen borçlanmalar borç/özsermaye oranının hesabında işletmeye verilen borç kabul edilir ve borcun kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş hesap dönemi başındaki özsermayesinin 3 katını aşan kısmı örtülü sermaye olarak değerlendirilir. Bu nedenle, ortaklar ile ortaklarla ilişkili kişilerin teminatları karşılığı sağlanan kredilerin verilen teminatların türüne göre tasnif edilmesi önem arz etmektedir. Durumun tevsiki açısından bankalardan kredi karşılığı verilen teminatların türü ve tutarını içeren confirmasyon mektupları alınması yerinde olacaktır.

21) Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faiz ve benzeri giderler hangi tarih itibariyle dağıtılmış kar payı sayılır?

Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faiz ve benzeri giderler gerek borç alan gerekse borç veren nezdinde örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibariyle dağıtılmış kar payı sayılır.

Buna göre, hesap döneminin ilk üç geçici vergi döneminde borcu kullanan taraf açısından düzeltme, örtülü sermaye üzerinden hesaplanan faiz, kur farkı ve benzeri giderlerin vergi matrahının tespitinde kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması ile sınırlı olacağı kanaatindeyiz.

Reddedilen giderlerin hesap döneminin son günü itibariyle dağıtılmış kar payı sayılması nedeniyle, varsa kar payı stopajı yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve borcu kullandıran taraf açısından da iştirak kazancı olarak değerlendirilmesi ise sadece dördüncü geçici vergi ile kurumlar vergisi hesaplamasında gerçekleştirilecek. Dolayısıyla, hesap döneminin ilk üç geçici vergi döneminde finansman gelirlerini elde eden taraf açısından herhangi bir düzeltme yapılmayacağı düşüncesindeyiz.

22) Mükellefiyet şeklinin yapılacak düzeltmeye etkisi var mı?

Evet. Tam mükellef kurumlar dışında kalanlar açısından, örtülü sermaye üzerinden kur farkı hariç faiz ve benzeri ödemeler veya hesaplanan tutarlar dağıtılmış kar payı sayılır ve daha önce yapılan vergilendirme işlemleri buna göre düzeltilir.

Tam mükellef kurumlar nezdinde yapılacak düzeltme işlemleri ise örtülü

sermayeye ilişkin kur farklarını da kapsayacak şekilde gerçekleştirilir.

23) Bu şekilde dağıtılmış kar payı üzerindeki vergileme nasıl yapılır?

Dağıtılmış kar payının net kar payı olarak kabul edilmesi ve brüte tamamlanması sonucu bulunan tutar üzerinden ortakların hukuki niteliğine göre belirlenen oranlarda vergi kesintisi yapılması gerekir.

Ancak, Kanun'un kurumlar vergisi tevkifatını düzenleyen 15. ve 30. maddelerinde yapılacak vergi kesintisinde kazanç ve iratların gayrisafi tutarları üzerinden dikkate alınacağı ancak kesilmesi gereken verginin ödemeyi yapan tarafından üstlenilmesi halinde vergi kesintisinin fiilen ödenen tutar ile ödemeyi yapanın yüklediği verginin toplamı üzerinden hesaplanacağı belirtiliyor. Bu hükme göre, taraflarca kararlaştırılması durumunda örtülü sermaye nedeniyle dağıtılmış kar payı sayılan tutar üzerinden hesaplanacak verginin kar payını elde eden tarafından yüklenilmesi ve bu nedenle dağıtılan kar payının brüt olarak dikkate alınması gerektiği kanaatindeyiz.

Bu durumun Maliye Bakanlığı'nın yayımlayacağı bir tebliğ ile açıklığa kavuşturulması gerekiyor.

24) Düzeltmenin yapılabilmesi için gerekli olan şartlar neler?

Düzeltmenin yapılabilmesi için örtülü sermaye kullanan kurum adına tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması gerekiyor.

Ancak, Kanun'un lafzında yer alan tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması ifadesinden kastın ne olduğu hususunun Maliye Bakanlığı nezdinde açıklığa kavuşturulması gerekiyor.

25) Düzeltme işlemi hangi mükellefler nezdinde yapılır?

Düzeltme işlemi sadece borç alan ve borç veren mükellefler nezdinde yapılacak olup bu mükelleflerin ortaklarına ilişkin daha alt kademelerde düzeltme yapılması söz konusu değildir.

26) Düzeltme işlemi nasıl yapılır?

Örtülü sermayenin olduğu kurumda düzeltme işlemi, örtülü sermaye üzerinden hesaplanan finansman giderleri, giderler arasından çıkartılarak dağıtılmış kar payı sayılır. Buna göre borcu kullandıran kişinin mükellefiyet statüsüne göre temettü stopajı yapılır.

Borcu veren nezdinde yapılacak düzeltme işlemleri ise;

- borcu veren bir tam mükellef kurum ise, elde edilen finansman gelirlerinin iştirak kazancı sayılması ve iştirak kazancı istisnasının uygulanması,

- borcu veren gerçek kişi ise elde edilen finansman gelirlerinin kar payı olarak kabul edilmesi ve faiz geliri vergilemesi ile kar payı vergilemesi arasında farklılık bulunması durumunda kar payı vergilemesi düzenlemelerinin dikkate alınması

şeklinde gerçekleştirilir.

Henüz verilmemiş beyannameler için borç işleminin tarafı olan mükellefler kayıtlarını ve beyannamelerini Kanun'a uygun hale getirerek düzeltme işlemi gerçekleştirirler. Ancak, taraflardan biri ilgili mali döneme ilişkin beyannamesini vermiş ise ve örtülü sermaye açısından bir düzeltme gerekiyorsa söz konusu düzeltmenin Vergi Usul Kanunu'nun düzeltmeye ilişkin hükümlerine uygun olarak

Vergi Dairesi tarafından yapılması gerekir.

Ancak, böyle bir düzeltmenin yapılabilmesi için gereken şartların neler olduğu, borcu kullanan tarafın borç verene karşı yapacağı bildirim ne şekilde yapılacağı ve bildirim eksik veya hatalı yapılması durumunda sorumluluğun hangi tarafta olacağı hususlarının Maliye Bakanlığı'nın yayımlayacağı bir tebliğ ile açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

27) Örtülü sermaye üzerinden faiz gideri sayılarak reddedilen giderler üzerinden hesaplanan stopajların kar payı stopajından mahsubu veya iadesi mümkün mü?

Örtülü sermaye üzerinden hesaplanan faiz giderlerinin "alacak faizi" olması nedeniyle dar mükelleflerden yapılan borçlanmalar üzerinden önceden hesaplanan stopajların, söz konusu giderlerin hesap dönemi sonu itibariyle kar payı sayılması nedeniyle hesaplanacak kar payı stopajından mahsubu ve iadesinin mükerrer vergilemeyi önlemek amacıyla mümkün olması gerektiği kanaatindeyiz.

Söz konusu uygulamanın Maliye Bakanlığı'nın yayımlayacağı bir tebliğ ile açıklığa kavuşturulması gerekiyor.

28) Birden fazla ortak veya ortakla ilişkili kişiden örtülü sermaye sayılan borçlanmalarda her bir borç veren yönünden kar payı olarak kabul edilecek tutarlar nasıl hesaplanır?

Her bir borç veren yönünden kar payı olarak kabul edilecek tutarlar, reddedilen faiz tutarına borç verenlerin verdikleri borçların toplam borca oranı dikkate alınarak belirlenir.

Örnek 1:

Ortak (A)'nin borç verdiği tutar100
Ortak (B)'nin borç verdiği tutar.....200
Ortakla ilişkili (C) Bankası'nın borç verdiği tutar400

kurumun özsermayesinin 150 birim ve örtülü sermaye sayılacak tutarın $(100+200+400)/2=450$ 50 birim olduğu varsayıldığında, bu tutarın ortaklar nezdinde dağılımı aşağıdaki gibi hesaplanır. Ortaklara isabet eden örtülü sermaye tutarı = ortağın borç verdiği tutar/örtülü sermaye hesabında dikkate alınacak toplam borç.

Ortak (A) için = $(100/500)*50 = 10$
Ortak (B) için = $(200/500)*50 = 20$
Ortak (C) için = $(200/500)*50 = 20$

Söz konusu birimlere isabet eden ve vergi matrahının tespitinde reddedilen giderler ortaklara aktarılan kısım olarak dikkate alınır.

Örnek 2:

Faiz giderlerinin ortaklar arasındaki dağılımını gerekçede yer alan hesaplama yöntemi ile yaptığımızda aşağıdaki tablo ile karşılaşmaktayız.

X A.Ş.'nin Hesap Dönemi Başındaki Öz Sermayesi	175.000 YTL
Ortak A'dan Alınan Borç Tutarı	250.000 YTL
Ortak A'ya Ödenen Faiz Tutarı.....	0 YTL
Ortak B'den Alınan Borç Tutarı.....	500.000 YTL
Ortak B'ye Ödenen Faiz Tutarı.....	100.000 YTL
Örtülü Sermaye	= 750.000 – (3 x 175.000) = 225.000 YTL
Reddedilen Faiz	= (225.000 / 750.000) x 100.000 = 30.000 YTL
Ortak A'ya İsbet Eden Kar Payı =	(250.000 / 750.000) x 30.000 = 10.000 YTL
Ortak B'ye İsbet Eden Kar Payı =	(500.000 / 750.000) x 30.000 = 20.000 YTL

Görüldüğü gibi, yapılan hesaplama sonucunda Ortak A herhangi bir faiz geliri elde etmemesine karşın, Ortak B'nin elde ettiği 10.000 YTL kar payı Ortak A tarafından elde edilmiş gibi gözüküyor.

Bu şekilde hesaplamada ortaklara isabet eden kar payı sayılacak faiz tutarları her bir ortağın vermiş olduğu borcun toplam borca olan oranına göre paylaştırılmıştır. Bu yöntemle ortaklara isabet eden kar payının hesaplama şekli ancak tüm ortakların aynı oranda faiz talep etmesi durumunda adil bir sonuç veriyor. Bir başka deyişle, ortaklardan herhangi birinin diğerine göre daha düşük veya yüksek faiz talep etmesi veya hiç faiz talep etmemesi durumunda hesaplama güvenilirliğini kaybediyor.

Kanaatimizce, doğru bir hesaplama yapabilmek için her bir ortağın elde etmiş olduğu faiz geliri hesaplamada ayrı ayrı dikkate alınmalı. Bu suretle düşük oranda faiz talep eden veya hiç faiz talep etmeyen ortakların elde etmiş sayılacağı temettü tutarı da aynı ağırlıkta dikkate alınmış olacak. Buna göre, hesaplama yapılırken ilk önce örtülü sermaye tutarının ortaklara borçları oranında paylaştırılması ve her bir ortağa isabet eden örtülü sermaye tutarının, yine her bir ortağın vermiş olduğu borç ve elde etmiş olduğu faizler dikkate alınarak kar payı tutarının tespit edilmesi yerinde olacak.

Örnek 3:

(A) A.Ş.'nin, ortakları ve/veya ortakları ile ilişkili kişilerden 2006 yılında aldığı krediler ile bu krediler dolayısıyla ödediği ve tahakkuk yolu ile gider kaydettiği kur farkı ve faiz tutarları aşağıdaki gibidir.

Kredi Veren Ortak	Kredi Tutarı (USD)	YTL Karşılığı	Kur Farkı (YTL)	Faiz (YTL)	Toplam (YTL)
Tam Mükellef Gerçek Kişi	1.000.000	1.350.000,00	50.000,00	72.000,00	122.000,00
Dar Mükellef Kurum	3.000.000	4.050.000,00	0,00	188.000,00	188.000,00
Tam Mükellef Banka	5.000.000	6.750.000,00	230.000,00	320.000,00	550.000,00
Toplam		12.150.000,00	280.000,00	580.000,00	860.000,00

İşletmenin 01.01.2006 tarihi itibarıyla öz sermayesi 2.000.000,00 YTL olup, örtülü sermaye değerlendirmesi yapıldığı tarihteki kur 1 USD= 1,35 YTL'dir.

Tam Mükellef Gerçek Kişi Ortaktan Kullanılan Kredi	1.350.000,00
Dar Mükellef Kurum Ortaktan Kullanılan Kredi	4.050.000,00
Tam Mükellef Banka Ortaktan Kullanılan Kredi	3.375.000,00
Ört. Sermaye Hesabında Dikkate Alınacak Toplam Borç	8.775.000,00
Şirketin Öz Sermayesinin 3 Katı	(6.000.000,00)
Örtülü Sermaye (8.775.000,00 – 6.000.000,00)	2.775.000,00

Tam Mükellef Gerçek Kişi Ortağa İsbet Eden Örtülü Sermaye (1.350.000 / 8.775.000 * 2.775.000)	426.923,07
Dar Mükellef Kurum Ortağa İsbet Eden Örtülü Sermaye (4.050.000 / 8.775.000 * 2.775.000)	1.280.769,23
Tam Mükellef Banka Ortağa İsbet Eden Örtülü Sermaye (3.375.000 / 8.775.000 * 2.775.000)	1.067.307,70
Toplam	2.775.000,00

Tam Mükellef Gerçek Kişi Ortağın Örtülü Sermaye Tutarına İsbet Eden Kar Payı (426.923,07 / 1.350.000 * 72.000)	22.769,23
Dar Mükellef Kurum Ortağın Örtülü Sermaye Tutarına İsbet Eden Kar Payı (1.280.769,23 / 4.050.000 * 188.000)	59.453,00
Tam Mükellef Banka Ortağın Örtülü Sermaye Tutarına İsbet Eden Kar Payı (1.067.307,70 / 3.375.000 * 550.000)	173.931,63
Toplam	256.153,86

Ortaklardan birinin faiz talep etmediği durumda tavsiye ettiğimiz yöntem ile hesaplama yapıldığında elde edilecek sonuçlar aşağıda yer almaktadır. Görüleceği üzere, ortaklardan birinin faiz geliri olmaması durumunda elde etmiş olduğu kar payı da bulunmamaktadır. Faiz geliri elde eden ortak ise elde ettiği faiz gelirinin örtülü sermayenin kendisine isabet eden tutarının vermiş olduğu borca olan oranı kadar kar payı elde etmiş bulunmaktadır.

Örnek 4:

X A.Ş. 'nin Hesap Dönemi Başındaki Öz Sermayesi	175.000 YTL
Ortak A'dan Alınan Borç Tutarı	250.000 YTL
Ortak A'ya Ödenen Faiz Tutarı	0 YTL
Ortak B'den Alınan Borç Tutarı	500.000 YTL
Ortak B'ye Ödenen Faiz Tutarı.....	100.000 YTL
Ortak A'dan Alınan Borç Tutarı.....	250.000,00
Ortak B'den Alınan Borç Tutarı	500.000,00
Ört. Sermaye Hesabında Dikkate Alınacak Toplam Borç.....	750.000,00
Şirketin Öz Sermayesinin 3 Katı.....	(525.000,00)
Örtülü Sermaye (750.000,00-525.000,00).....	225.000,00
Ortak A'ya İsbet Eden İsbet Eden Örtülü Sermaye (250.000 / 750.000 * 225.000).....	75.000,00
Ortak B'ye İsbet Eden Örtülü Sermaye (500.000 / 750.000 * 225.000).....	150.000,00
Toplam	175.000,00
Ortak A'ya İsbet Eden İsbet Eden Kar Payı (75.000/ 250.000 * 0).....	0,00
Ortak B'ye İsbet Eden Kar Payı (150.000/ 500.000 * 100.000).....	30.000,00
Toplam	30.000,00

Söz konusu hesaplama yöntemlerinden hangisinin kullanılacağını Maliye Bakanlığı'nın yayımlayacağı bir tebliğ ile açıklığa kavuşturulması yerinde olacak.

29) Vadeli mal ve hizmet alımlarından doğan borçlanmalar örtülü sermaye sayılır mı?

Ortak ve ortakla ilişkili kişiler arasında ticari teamüllere uygun olarak yapılan vadeli mal ve hizmet alım satımlarından kaynaklanan borçlarda örtülü sermaye hükümlerinin uygulanmaması yönünde açık bir düzenleme yapılmamıştır. Dolayısıyla, vadeli satışlarda oluşan vade farkları ile kur farklarının örtülü sermaye üzerinden ödenen faiz benzeri bir gider olarak değerlendirilmesi riski bulunmaktadır. Ancak, örtülü sermaye ile ilgili eski düzenlemenin uygulandığı dönemlerde de bu husus birçok kez ihtilaf konusu olmuş ve yargı kararlarında ticari teamüllere uygun olarak gerçekleşen borçlanmaların örtülü

sermaye sayılmayacağı belirtilmiştir. Bu nedenle, muvazaadan ari ve ticari teamüllere uygun olarak gerçekleşen mal ve hizmet alımlarına ilişkin ortaya çıkan borçlanmaların örtülü sermaye uygulamasında dikkate alınmaması gerektiği kanaatindeyiz.

Öte yandan, ticari teamüllere uygun olarak vade tanındığı ancak vade farkı talep edilmediği durumlarda mal veya hizmetin vadeli satış bedelinin içinden faiz ayrıştırılmasının yapılmaması gerektiği düşüncesindeyiz.

Ticari hayatı son derece olumsuz etkileyecek bu durumun Maliye Bakanlığı'nın yayımlayacağı bir tebliğ ile açıklığa kavuşturulması gerekiyor.

30) Örtülü sermaye sayılan borçlanmalar üzerinden hesaplanan kur farkı gelirleri nasıl dikkate alınır?

Örtülü sermaye sayılan borçlanmalar üzerinden hesaplanan kur farkı gelirlerinin aynı borçlanma üzerinden hesaplanan kur farkı giderleri ile netleştirilmesinin mümkün olduğu kanaatindeyiz. Ancak, yapılan hesaplama neticesinde net kur farkı geliri doğması durumunda oluşan gelirin sonuç hesaplarına kaydedilmesi, borç alan ve veren kurumlar nezdinde ayrıca bir düzeltme yapılmaması gerekmektedir. Aksi takdirde, borcu sağlayan kuruma, borcu kullanan kuruma bir kar dağıtımı yapıldığı varsayılmış olacak ve bu şekilde bir düzeltme örtülü sermaye şartlarının borcu sağlayan kurum nezdinde gerçekleşmemesi

nedeniyle mümkün olmayacaktır.

Örnek:

Normal hesap dönemine sahip bir işletmede 2. Geçici Vergi dönemi itibariyle örtülü sermaye sayılan borç tutarı: 10.000 \$ = 14.500 YTL (01.04.2006 tarihli kur: 1,45)

30.04.2006 tarihli kur: 1,65

31.05.2006 tarihli kur: 1,55

30.06.2006 tarihli kur: 1,70

Kur Farkı Gideri	Kur Farkı Geliri
2.000 (30.04.2006)	
1.000 (31.05.2006)	
1.500 (30.06.2006)	
3.500	1.000
2.500	Net Kur Farkı Gideri

Hesaplanan net 2.500 YTL tutarındaki kur farkı gideri örtülü sermaye üzerinden hesaplanan kur farkı olarak vergi matrahına ilave edilmelidir.

Örnek: Normal hesap dönemine sahip bir işletmede 2. Geçici Vergi dönemi itibariyle örtülü sermaye sayılan borç tutarı: 10.000 \$ = 14.500 YTL (01.04.2006 tarihli kur: 1,45)

30.04.2006 tarihli kur: 1,65

31.05.2006 tarihli kur: 1,55

30.06.2006 tarihli kur: 1,35

Kur Farkı Gideri	Kur Farkı Geliri
2.000 (30.04.2006)	1.000 (31.05.2006)
	2.000 (30.06.2006)
2.000	3.000
Net Kur Farkı Geliri	1.000

Hesaplanan net 1.000 YTL tutarındaki kur farkı geliri sonuç hesaplarına gelir olarak kaydedilmeli ve borç alan ve veren kurumlar nezdinde ayrıca bir düzeltme işlemi yapılmamalıdır.

31) Örtülü sermayeye isabet eden kanunen kabul edilmeyen gider tutarının tespitinde kur farkı gelirleri faiz giderlerinden mahsup edilebilir mi?

Ortak veya ortakla ilişkili kişilerden sağlanan döviz cinsinden borçlanmalara ilişkin hesaplanan faizler; Yeni Türk Lirası'nın değer kazandığı dönemlerde borcu kullanan mükellefler açısından azalmakla beraber finansman yükü olmaya devam etmektedir. Ayrıca, söz konusu dönemde borcu kullanan kurum açısından meydana gelen kur farkı gelirleri de finansman yükünü hafifleten diğer bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Hatta bazı durumlarda, Yeni Türk Lirası'nın değer kazanması nedeniyle, meydana gelen kur farkı gelirleri ödenen veya hesaplanan faiz giderlerinden mutlak değer olarak daha da yüksek olabilmektedir. Bu durumda borcu kullanan mükellef açısından borçlanma nedeniyle net olarak bir gelir elde edilmiş olmakta ve kurumun öz sermayesinde bir artış meydana gelmektedir.

Böyle bir durumda hesaplanan faiz ve kur farklarının örtülü sermayeye isabet eden kısımlarının topluca değerlendirilip değerlendirilemeyeceği tartışma konusudur. Bize göre olması gereken, kur farkı ve faizlerin topluca dikkate alınmasıdır.

32) Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilen mükelleflerde örtülü sermaye hükümleri nasıl uygulanmalı?

Örtülü sermayenin tespitine ilişkin yeni kuralların özel hesap dönemine sahip mükellefler için de 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli kılınması, bu mükelleflerin, örtülü sermaye konusunda, 2005 yılında başlayan ve 2006 yılında sona eren yıllık hesap

dönemlerinin bir kısmında, diğer kısmındakinden farklı kurallara tabi olmaları sonucunu doğuruyor. Bu mükellefler yönünden örtülü sermayenin gerçekleşip gerçekleşmediğini tespitinde dikkate alınacak özsermaye de 2005 yılında başlayan hesap döneminin başlangıcındaki özsermaye oluyor. Sonuçta, örtülü sermaye ile ilgili yeni kurallar, 2005 yılında başlayan hesap döneminin vergi matrahını da etkiliyor.

Böyle bir durumun 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Geçici 1 inci maddesindeki "Bu Kanun'un yürürlüğünden önceki dönemler itibarıyla 5422 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam olunur." hükmüne aykırılık teşkil ettiği kanaatindeyiz.

Bu hususun Maliye bakanlığı tarafından eşitlik ilkesi göz önüne alınarak ayrıca düzenlenmesi gerekiyor.

33) 01.01.2006 ile Kanun'un yürürlük tarihi olan 21.06.2006 tarihleri arasında gerçekleşen borçlanmalara örtülü sermaye hükümleri nasıl uygulanmalı?

Kurumların 01.01.2006 tarihinden önce aldıkları ve 2006 yılına sarkan borçlarının örtülü sermaye yönünden değerlendirilmesi de 21.06.2006 tarihinde yürürlüğe giren yeni hükümlere göre yapılacak. Bu uygulama, kurumun 01.01.2006-21.06.2006 tarihleri arasında yaptığı ve o dönemde geçerli olan önceki Kurumlar Vergisi Kanunu hükümlerine göre örtülü sermaye sayılmayan borçlanmaların, 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli kılınan yeni Kurumlar Vergisi Kanunu hükümlerine göre örtülü sermaye sayılması sonucunu doğuruyor.

Söz konusu durumun 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Geçici

1 inci maddesindeki “Bu Kanun’un yürürlüğünden önceki dönemler itibarıyla 5422 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.” hükmüne aykırılık teşkil ettiği kanaatindeyiz.

Bu hususun Maliye Bakanlığı tarafından eşitlik ilkesi göz önüne alınarak ayrıca düzenlenmesi gerekiyor.

34) Örtülü Sermaye Üzerinden Hesaplanan Faizlere İsbet Eden KDV İndirilebilir mi?

Örtülü sermayeye isabet eden Katma Değer Vergisi tutarının, kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınıp alınmayacağı hususunda tereddüt bulunuyor. Ancak konuya ilişkin olarak geçmiş dönemlerde uygulanan finansman gider kısıtlaması uygulamasının örnek alınabileceği kanaatindeyiz.

55 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin “10. Finansman Giderlerine İlişkin Katma Değer Vergisi” bölümünde;

“Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "İndirilmeyecek Katma Değer Vergisi" başlıklı 30 uncu maddesinin (d) bendinde, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre kazancın tespitinde indirimi kabul edilmeyen giderler dolayısıyla ödenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılamayacağı hükme bağlanmış olup, madde hükmünün amacı esas itibarıyla işle veya işletme ile ilgisi bulunmayan, dolayısıyla özel veya nihai tüketim sayılan giderler için yüklenen vergilerin, işletmede oluşan katma değerden indirilmemesine yöneliktir.

Buna karşılık, Gelir Vergisi Kanununun 41/8 ve Kurumlar Vergisi Kanununun 15/13 üncü maddeleri ile getirilen ve işletmelerin kullandıkları

yabancı kaynaklara ilişkin bazı gider ve maliyet unsurlarının bir kısmının indirim kısıtlamasına tabi olacağını öngören düzenlemenin, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun yukarıda bahsi geçen 30/d maddesi hükmü ile paralellik arz etmediği açıktır. Doğrudan işletmenin faaliyetiyle ilgili olan bu giderler için yüklenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılamaması, katma değer vergisinin temel prensibi olan işle ilgili giderler için yüklenen vergilerin mükellef üzerinde kalmaması prensibi ile de çelişmektedir.”

ifadesi yer almaktadır.

Bu kapsamda, örtülü sermaye sayılan borçlanmalar üzerinden hesaplanan faizlere ilişkin yüklenen KDV'nin de işle ilgili olması dolayısıyla, kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınmasına gerek bulunmadığı ve konunun Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanacak bir Tebliğ ile açıklığa kavuşturulması gerektiği kanaatindeyiz.